

VAL/15

Quaderns de poesia valenciana

Núm. 3 · 2025

©Tots els drets dels textos als autors.

Drets de l'edició: © Val/15, N. 2. 2024. València, Espanya.

Impressió: TECNIGRAFIC - Calle Cuenca, 138 - 46007, València.

Dipòsit legal: V-3681-2023

ISSN: 3020-3678

Direcció de l'edició: Marc Caballer Galcerà

Vicedirecció: Aina Torres Latorre

Assessoria literària: Maria Carme Arnau i Orts

Correcció lingüística: Aina Torres Latorre

Maquetació: Mar Colomer Calleja

Pròleg: Maria Carme Arnau i Orts

Xarxes: Beatriz Marrodán Verdeguer

Il·lustracions: Daniel Marco

Disseny de coberta: Víctor Sifre

Amb el suport de les ajudes Fora de Classe:

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Delegació d'Estudiants

Servei d'Informació i Dinamització **sedi**

ÍNDIX

VAL/15.....	5
Josep Ballester.....	9
Vicent Berenguer Micó	15
Marc Caballer Galcerà.....	23
Lluís Ferri i Silvestre	29
Alba Fluixà Pelufo.....	35
Marisol González i Felip.....	41
Maria Josep Juan Ballester	49
Iban León i Llop.....	55
Consol Martínez Bella	63
Àngels Moreno Gutiérrez.....	69
Alfons Navarret i Xapa	77
Emili Rodríguez-Bernabeu	83
Lídia Santacreu i Ferrà.....	89
Pepa Úbeda i Iranzo	97
Eduard J. Verger	103
Full d'agraïments	109

VAL/15

(PRÒLEG)

A Ramon Gillem,

in memoriam

JOSEP BALLESTER

PARTÍCULA DE SAL

Aquest llibre on ha estat anotat
des dels orígens dels annals de la història
cada somni
per minúscul
que haja estat en la ment del minotaure,
en els plecs i en les arrugues
dels dies i de la nit,
per molt agre, obtús
i erosionat
com un fragment de vidre polit
amb les ones de la mar,
per molt disfressat
que ens l'hagen venut,
és el nostre bagatge, ben minso,
el curt rèdit,
la mínima brasa ventada pel llebeig
que recorrerà cada bri de la nostra carn,
la superfície, ben prima i esmolada, de l'existència.
La partícula de sal que escup embravit l'oceà.

PROP D'ATAPUERCA

Entre muntanyes on sempre és hivern
prop d'un camí sense accés
hi ha un jaciment de cossos.
Han localitzat més de cent cadàvers
i restes d'homes joves que foren assassinats.
En aquell forat fosc com l'abisme
després de vuitanta anys de tristesa
han trobat quaranta-cinc cervells
i un cor ben conservats;
alguns tenien encara
el projectil del tret de gràcia.
Mai no he entés aquesta maleïda expressió.
La seua salvaguarda singular
posseeix una explicació científica.
La fosa cavada en un terreny argilós
i permeable,
al setembre de mil nou-cents trenta-sis,
cadascun dels cossos presentava un orifici
al crani, on penetrà la pluja de tardor
que no va permetre el creixement
dels microbis i la putrefacció.

Els assassins volgueren eliminar les víctimes.
Fer desaparéixer aquells
que no pensaven com ells.
No van poder acabar amb les idees.
Ni tan sols amb els cervells i un cor.
És curiós els mitjans que s'hi destinen,
a morts de fa milers d'anys i restes arqueològiques
i cap ajuda per a trobar éssers humans
dels quals els fills i els germans són vius
i graten amb les ungles dignitat
a les cunetes.

Entre muntanyes on sempre és hivern
prop d'un camí sense accés
hi ha un jaciment de cossos
que ens desperta la fina pluja
[a trenc d'alba.

PROPOSTA

Vols contemplar amb mi
el tambor de la rentadora fer voltes
mentre comptem les nits i les absències?

Vols acompanyar-me a buscar
al supermercat els congelats
per destriar la felicitat dels dies?

Vols que tots dos omplim
el rentaplats amb les penes
que es van quedar al fons
de les tasses de café?

Escriu-me lilàs i roselles
amb un llapis d'Ikea
mentre recordes versos
d'un sonet del pastisser de Sarrià.

Vols flairar amb mi
el suavitzant abans d'utilitzar-lo?

O prefereixes que després el tornem al flascó
per repetir-ho? Les carícies i els besos i la somnolència, de nou.

Josep Ballester (Alzira, 1961) és professor, filòleg i escriptor. De la seua obra de creació literària destaca, entre altres llibres: *Tatuatge* (1989), Premi Ausiàs March; *L'holandés errant* (1994), Premi Ciutat de Palma; *La mar* (1997), Premi Vicent Andrés Estellés; *L'odi* (2005), Premi Ciutat de València; *Les muses inquietants* (2006); *L'encantador de serps* (2009 i 2024); *El col·leccionista de fades* (2009), Premi Ciutat d'Alzira de novel·la; *Les ulleres de Bartleby* (2011); *A la intempèrie* (2017); *Atles d'aigua i de pedra* (2019), Premi Josep Vallverdú d'assaig; *Fuster instantani* (2022), o *Llibre dels somnis* (2022), Premi Maria Mercè Marçal, entre altres distincions.

VICENT BERENGUER MICÓ

DIES DE MARÇ DE 2024

A Francesc Calafat

i escurar els plats

Tove Ditlevsen

Sé guisar allò just,
no sé dur el barret,
no m'agraden les joies,
menys encara els perfums,
però adore les plantes
de qualsevol semblança,
sé agrair els regals,
recordar molta gent,
i en els aplecs d'amics
demorar-me amb delit.

De fumar, vaig cansar-me'n,
com de la xocolata!,
a beure, quan em plaga,
sovint perd el paraigua,
també perd les ulleres,
oblido aniversaris,
i no és premeditat,
com quedar-me adormit
més d'un matí
a l'hivern i a l'estiu.

Parlar d'altres ho evite
no sempre com voldria!,
m'estime els llocs que em sé,
estar sol i escurar,
rellegir i llegir-me
llibres nous i antics,
fugir de les enveges,
admirar la família
i buscar l'alegria
sense mala consciència.

CARTA A L'AVI QUE NO VAIG CONÈIXER

en este mundo extraño

Gloria Fuertes

Ací em tens, Vicent, estimat avi,
en aquest món estrany —si comparem—,
on no han aconseguit ara com ara
ser feliços els rics, segons que contenen.
Hem canviat de govern però no millorem.
A la casa d'enfront hi ha una biblioteca,
han capgirat el carrer en escales,
ja queden pocs veïns coneguts teus,
per descomptat tampoc no hi ha cap ase.
Ara s'han inventat uns cervells electrònics
que són unes caixetes amb llumetes
i fan totes les feines sense fer cap remor.
Almenys se senten clares les campanes,
a mi m'agrada sentir tots els tocs d'elles.
Mentre quede a Banyeres un sagristà...
Mantenim l'olivar el millor que sabem;
sempre fa goig, el pou no s'ha assecat.
Sovint contemple els teus treballs d'escola,
els laberints i els mosaics cal·ligràfics.
L'àvia sempre té molt bon humor,

com la tia Victòria, no cal dir-ho,
tan animosa, com tots els de casa;
només mon pare té una lleu bronquitis.
Ja som casats els teus nets, jo escric versos,
i sempre envejaré la teua lletra.
Ara et dic fins a una altra,
adeu, avi Vicent.

PILOTA VALENCIANA

A Francesc Ferrer Escrivà

Són huit gallons de pell de bona bèstia
cosits a mà seguint costums antics,
esfera acaronada, tot un món
contingut en la mà, de mà en mà,
bategant, va passant per tantes vides,
del piloter, de trinquet en trinquet
durà a la glòria alguns jugadors,
d'altres s'afonaran, fins a la tornada.
I serà així, pujant i devallant,
com el marxador sap que sol passar,
com també passa fora del trinquet,
així van rebotant tots els anhels,
així, amb la pilota de vaqueta,
i des que la fereixen,
del frontó a la muralla,
de la muralla vers la galeria.
Són huit gallons de pell
que han de seguir per sempre
rebotant, rebotant,
des d'allà cap ací.
Plaf...!, xec, xec..., plaf...!
Plaf...!, xec, xec..., plaf...!

Vicent Berenguer (Banyeres de Mariola, 1955) és traductor i editor. Ha publicat, entre d'altres, *L'home no confia en la ciutat* (1996), *La terra interior i altres poemes* (2011) i *Paradís en perill* (2023). En l'àmbit de la traducció, ha publicat, del gallec: *Nimbes* (1997), de Xosé Maria Díaz Castro; del portugués: *Matèria solar* (1987), d'Eugénio de Andrade; *El cas Morel* (1994), de Rubem Fonseca; *Poesia completa. Cartes a Fernando Pessoa* (2017), de Mário de Sá-Carneiro, i *Poemes* (2021), d'Alexandre O'Neill.

MARC CABALLER GÀLCERÀ

POEMA 1

POEMA 2

POEMA 3

Marc Caballer Galcerà (Puçol, 1991) estudià el grau en Estudis Hispànics, el Màster en Professor d'Educació Secundària i el Màster d'Investigació en Estudis Hispànics Avançats a la UV. Ha estat dues vegades guardonat amb el premi Ciutat de Manises de narrativa breu en valencià (2019 i 2021), obtingué el segon premi en el I Certamen de Tuiteratura convocat per la Universitat de València amb l'obra *Panderoles i altres menjars*, va rebre l'accèssit del premi Calamonte Joven en la categoria de poesia, el seu relat *Voz, ruido y silencio*, un diari de pandèmia, va rebre el Premi Universitat de València d'Esriptura de Creació en la modalitat de narrativa en castellà i va rebre el mateix premi en la categoria de poesia en valencià amb l'obra *Cor i Carrer*. Actualment, dirigeix la revista *Val/15. Quaderns de poesia valenciana* i forma part de la cooperativa de lletres Deu de la Ploma.

LLUÍS FERRI I SILVESTRE

EXILI

La fugaç bromera arriba
al lllindar incert de la platja,
des de la barca s'escolta
l'alénar romput de les ones,
el cansat arrossec de les pedres.

S'acaba per fi la incertesa,
l'ánhel de trobar una llum,
un far que em mene segur
cap a noves contrades.

Deixe en regions desolades
el fugitiu bagatge d'espelmes,
les amargues paraules de l'adeu.

Abandone per badalls inclements
el temps que travessa distàncies,
l'esquerp estimball de la dèria.

Però, ara he de marxar decidit
i nodrir de nou les artèries,
per a guanyar paratges anònims
enfonsant el passat a les aigües.

DIUMENGE

Despertar escoltant dels teus ulls
la veu de cristall que encén el Sol,
el cant dels alts cloquers
que triomfen al teu front.

Oir els primers sorolls quotidians
ignorant l'amenaça de Cronos,
l'escomesa diària, les derrotes,
i tot el que hi ha fora murs.

No tindre objectius ni fites,
ni vents, ni tempestes,
jaure just on naix la teua mirada
i refermar el nostre pacte de tendresa.

Amoïnar la soledat i lentament
tornar a aprendre la vida
amb l'única i suprema responsabilitat
d'esbullar-te delicadament els cabells.

Obrir els finestrals i celebrar
la nova festa de la llum
entreteixint paraules i besades.

Tenir tot un jorn al davant
per a aprendre l'alfabet de la pell
i amb dos cors ser-ne un.

SPES

Al fons de la nit hi ha la tenebrosa mar,
avingudes buides que circumden el silenci,
boscós mil·lenaris de coralls ardents,
estrelles irisades amb puntes de nacre.

Hi ha el vent tediós que arrossega la fosca
empentant les ones farcides de nostàlgia,
cap far, ni lluna, ni abraçades a l'espera,
només el desconcert de les feixugues hores.

Escolta, però, les veus de les nereides
que anuncien que hi ha demà i nova alabada,
serà nou el balanceig dolç de les palmeres,
i nova la divisa que sobresurt més enllà de la nit.

Sí, l'esperança. Sempre, l'esperança.

Inèdit

Lluís Ferri Silvestre (Villena, 1957), logopeda, mestre i psicopedagog, ha exercit diverses tasques professionals i docents en aquests camps. Escriu poesia des de finals de la dècada dels anys setanta i ha participat en nombroses iniciatives literàries i publicacions. Ha mantingut el compromís cívic amb la cultura i la llengua i ha participat en diverses realitzacions. Els seus versos ens apropen a un món introspectiu, de conviccions profundes, lligat al seu poble, a l'entorn i al paisatge. Pels seus llibres ha rebut diversos premis literaris. Quant a la poesia, ha publicat *Llum de silencis* (1990), *Navilis silents* (1998), *Últimes llums* (2006), *Epitalami del Sol* (2014), *Escrit sobre les dunes* (2018), *Nits argentades* (2023). Ha realitzat crítica literària i traducció. També ha trobat en la seua visió creativa de la fotografia i de la música, amb registres de diversos gèneres, espais per al desenvolupament de la creativitat i de l'expressió poètica.

ALBA FLUIXÀ PELUFO

SILENCIS PRIMARIS

A ma iaia, que ens va deixar un 18 de març

I: MARÇ (ROIG)

Roses roges, com un crit mut,
com una última abraçada,
com un comiat inapel·lable,
com una mirada que es tanca
amb un darrer mos de bellesa.

Uns pètals rojos que es desdibuixen
perquè vaig renunciar a fotografiar-los
en favor de la potència del record.

Així, ara soc capaç de refer
cada dia mil versions d'aquelles roses,
càlides i canviants, com ella.

Inèdit

II: ABRIL (GROC)

Un anell que canvia de mans,
com un testimoni silenciós
d'una estima antiga i discreta,
com un recordatori tossut i físic
d'una absència definitiva,
com la certesa d'un dubte quasi etern
que encercla una carn plena de culpes.
Un or groc com una espurna tímida,
precursora d'inicis i de finals
que alimente d'al·lé amb l'esperança
de tancar una ferida impossible.

Inèdit

III: MAIG (BLAU)

Un vers que arrossega llàgrimes blaves
com qui posa la clau al pany d'un secret,
com qui obri les finestres
per a una llum tan implacable
com la fortalesa que m'he pintat
en cada racó de la meua pell.

Una aigua blava i també invisible,
plena de la sal d'uns somnis
que em desperten un cos
amerat d'emocions indelebles.

Finalment, els colors es mesclen
i m'envolta el blanc d'un futur lluminós.
Però els colors són també matèria
i creen un negre que serà tinta
i bagatge de cada paraula.

Inèdit

Alba Fluixà Pelufo (Alzira, 1988) és artista plàstica, docent, gestora cultural i poeta. És llicenciada en Belles Arts per la Facultat de Sant Carles de València, Màster en Gestió Cultural i Doctora Cum Laude en Indústries Culturals i de la Comunicació per la UPV. Exerceix com a comissària d'art i col·labora en llibres fallers. Com a il·lustradora, ha publicat *Dril, el cocodril*, *La pluja* i *Poalet de versos*. Els seus treballs pictòrics i fotogràfics han estat presents en un bon nombre d'exposicions. Ha publicat els poemaris *En el camí de l'alba* (2013), *Geografies de l'atzar* (2018) i *Galeria d'incerteses* (2019), obra guanyadora del XIII Premi de Poesia Ibn Hafaja Ciutat d'Alzira. Ha participat en antologies poètiques i activitats literàries a tot arreu del nostre territori. Relats seus han aparegut en diversos mitjans de comunicació i publicacions com ara *Il·lusions*, *Microrelats per la Igualtat* i *Relats a vora mar* (2019).

MARISOL GONZÁLEZ I FELIP

XXII

Abillat amb un paraigua de fum eternitzes
la pluja silent de totes les tardors.

Camines
per una ruta de rellotges muts
ara que les oronetes entretenen l'aire.

Cap soledat ompli de brisa l'absència,
només l'aigua del teu riure cisella els paisatges
que t'han pressentit la pell en les fulles del bosc.
Has perdut, Pasqual, la cançó infinita dels arbres
que et miraren a l'alba,
has intuït la presència
del fred a les mandíbules, la tristesa fonda
dels pous que t'acompanyen.

Dubtes de l'immens blau
que, esmaperdudes, fan les teulades a la nit
i penses la remor absurda de les ferides.

Després de tu, hi haurà genets que cenyiran
la cintura del capvespre amb clavells d'escuma,
floriran lletanies en les roses del somni,
trobarà el blat la calitja i la font de llunes,
tremolarà la pols en un llampec del teu nom.

Després de tu, Pasqual, continuarem esperant l'hora
tèbia de les papallones i de l'argila.

Tenia nou anys i un vestit
blau marí amb redolins blancs,
els cabells cardats de nit fosca
i una tristesa soluble
als ulls i a la llengua.

Tenia nou anys ben ferits
en la medul·la del temps,
un gest de sobreviure lent,
una espasa partint l'al·lé
de ferotges musaranyes.

Tenia nou anys i la vida
segrestada en el cos,
un carnet de biblioteca
número mil quaranta-sis,
una retafila de mots
ofegant el cervell humil
i les libèl·lules amargues.

Tenia nou anys i un rogle
de soledat entre acàcies,
un grapat de mort bategant
en el bescoll dels dies buits,
i una tina groga de dubtes.

Tenia nou anys i algeps
a l'ànima i agonia,
pessics de deserts en els múscles.

Tot moria en el planeta
de les cuixes interrompudes.

(Tenia nou anys i a punt
el crit ofegat de la carn.)

Possiblement abatre l'alba
o eixugar la rosa de l'ànima
a soles com un trist llamp,
a fosques i tossint la vida
a colps de bronquis oblidats
és el defalliment més cru
o un abril en la cuneta.

Possiblement omplir la mar
de crits i pedres d'auxili
és resumir la soledat
com una mancança de mans
en la salut i el traspàs.

Inèdit

Marisol González Felip (Nules, 1962) és inspectora d'educació i exacadèmica de l'AVL. Ha publicat els poemaris: *Les hores breus* (1988), *L'edat deserta* (1990), *La tendresa dels freixes* (1991), *Aprenc la separació* (1992), *Afegiràs abril* (1993), *Crònica de llunes* (1993), *Sirimiri* (1994), *Mar d'heura* (1995), *Papallones de dilluns* (1996), *Paralelament a la fosca* (1999), *Pasqual* (2001/2017), *Paraula del retorn. Trià personal 1988-2000* (2002), *Epigrafia del buit* (2005), *Suite de València* (2013), *Contratemp* (2014), *Antologia cordial* (2022) i *Rogles* (2024). Ha obtingut, entre d'altres, els premis de poesia Paco Mollà de Petrer (1998), Bernat Vidal i Tomàs de Santanyí (1996), Josep M. Ribelles de Puçol (1998), Antoni Matutano d'Almassora (2000), Amics del Montseny de Viladrau (2001), Marc Granell d'Almussafes (2005), Ciutat de Torrent (2023). En 2023 fou distingida amb el Premi d'Honor de l'AELC.

MARIA JOSEP JUAN BALLESTER

LA MAR D'ULISSES

II

Bressol de cultures,
domini de Posidó i d'intrèpids herois,
escenari d'aventures inoblidables,
pàtria de blaus i de saviesa eterna,
espai de llengües i cultures,
de ciutats esplendoroses i civilitzades,
de muntanyes cobertes de ginesta,
d'oliveres i vinyes centenàries,
de figueres i garrofers,
d'aromes de romer i timó,
de colors de llimera i raïm,
de llum única en cada capvespre.
Cada riba és immens palimpsest
que conserva l'empremta dels pobles
que han solcat aquestes aigües,
espai que ens identifica i ens agermana.

QUATRE ELEMENTS

AIGUA

Espurnes de mar
perfumades de salnitre
degotegen sobre la pell
i esdevenen bàlsam
que guarda per sempre
el record de la carícia.

TERRA

Llar i casa gran.
Penya-segats des d'on albirar,
avars d'imatges enyorades,
eixa immensa mar
que és espill de solituds.

AIRE

Quin enrenou de brises,
aroma intens de salabror,
vent que escampa sentiments,
esclat del gest i cor renovat,
oreig d'impaciències
per fugir de les tristeses.
Viatge sense límits
ni fronteres.

FOC

Sol suau del matí,

esclat de l'albada.

Sol cremant de migdia,

foc i fortalesa.

Sol rogenic de capvespre,

lleuger com un bri d'oblit.

A les acaballes del dia,

sobre la línia de l'horitzó,

cau Hèlios, l'incansable gegant,

estel lluminós dels dies.

Jo he habitat la flama.

ÍCARS

Sendera de quimeres, dèdals i entrebancs
és el transcórrer dels dies.

En eixir del laberint amb noves ales,
Ícars curiosos i rebels esquiven ones d'escuma blanca
i travessen el cel per camins de mel i metzines,
en vols imprudents que traspassen els límits.

No saben
que el sol sempre crema.

Maria Josep Juan Ballester (Canals, 1959), professora i poeta. És autora dels poemaris *Llibre de viatge*, Premi Francesc Badenes Dalmau d'Alberic (2019); *Cauen fulles*, XXVIII Premis 9 d'Octubre de Sant Vicent del Raspeig (2020); *Bressol de blaus*, Premis de la Mar de Poesia de l'Ajuntament de Castelló i l'associació cultural La Barraca (2020); *Saber qui som*, Premi del XIX Certamen de Poesia Paco Mollá de Petrer (2020); *Espai de la memòria* (2021), i *Espais de pedra seca. Imatges i poemes* (2024). El 2024 ha resultat guanyadora del II Premi de Poesia Vila de La Sénia amb el poemari *Clarianes*, que publicarà l'editorial Onada. Participa en les antologies: *Elles: constel·lació poètica; Mostra de Poesia, Ajuntament d'Alfara del Patriarca* (2022 i 2023); *URBS, poetes & Cia* (Ajuntament de la Vall d'Uixó, 2023); *Entraré a la cuina. Receptari-Poemari*, i *XI Mostra de Poesia a Alcanar* (Ajuntament d'Alcanar, 2024).

IBAN LEÓN I LLOP

DESTINS

A casa nostra
Arribaven artistes,
músics, poetes.
Tot era ball o festa
i l'exili, llegenda.

També venien
mercaders que portaven
tapissos, lletres
que faran l'escriptura,
teles de color porpra.

De cop i volta,
el silenci. Teníem
només la casa,
fins que enemics funestos
van voler ocupar-la.

MEMORIAL PARK, STE. GENEVIEVE, MISSOURI

John s'alça del llit a les cinc, perdut en el somni,
tot suat, ofegat pel record dels temps de la guerra.
Mostra les mans tremoloses als ulls que van ser testimonis
únics de l'odi fet persona. Al costat de la porta
una cadira li fa de tauleta de nit, en l'armari
poques coses li fan companyia. L'olor de la pluja
talla de colp el fil del record que segueix des de l'alba.
Parla'm, John, del record que t'ofega. Sempre comença
amb les mateixes paraules, després d'escurar-se la gola.
Vols saber de veres quin record m'atenalla?
Jo t'ho diré. Arribàrem a l'illa abans del crepuscle,
sobre l'arena els cossos desfets per les bales. Les cames,
mentre mirava les restes dels amics, buscaven refugi.
Res no recorde d'aquell matí, una mà sacsejava
fortament el meu braç. Amunt, desperta't, cridava.
Va fer senyal que el seguira. I ara sé que em salvava
la vida. Llavors pensava només en la mare que envellia
vora el foc, en el pare, que esperaven que algú els tornara
ben aviat el fill menut, el fill que plorava
quan de nit les ombres incertes poden ser monstres.
Cada dia posàvem a prova la por i el coratge
mentre passàvem davant dels morts que anaven podrint-se.
Una frontera del temps, ens sabíem a prop de la lluita

quan la sang dels soldats rajava encara. La ira
d'uns i d'altres era l'espurna d'actes mai vistos.
Un matí, havent guanyat la darrera batalla,
seia a la vora d'un arbre. Enllà, uns companys saquejaven
tot allò que podien. Bevien, reien, pixaven
sobre la carn oferta als corbs i les mosques perpèties.
Pitt furgava dins la boca dels morts i va dir-me:
John, tornaràs a casa tan pobre com abans de la guerra?
Amb molta traça extreia els queixals de la boca, buscava
l'or que després fondria. Però a voltes les barres
no volien cedir a la força dels dits. Aleshores,
sense pensar-s'ho massa, la navalla acabava la feina.
Mai no podré oblidar aquelles ganyotes macabres.
Cada dia a les cinc els fantasmes venen a casa.

JADE AVENUE, METAIRIE, LOUISIANA

Saps que les mans que contemples pertanyen a tots els
ancestres,

són les mans del teu pare la nit callada del trenta,
són les mans de l'avi que venia de terres llunyanes,
l'avi que feia olor de tabac i mort prematura.

Trenca el discurs la veu d'una ràdio, pares l'orella,
sembla que tard o d'hora les pluges... Passa una moto,
i ara la sents com se'n va carrer avall. Les cortines
filtren la llum d'un dia de núvols lents i densíssims.

Tens encara damunt de la taula els fulls que encontres
dins d'un calaix a Crystal City. Eren poemes,
més de trenta plects que parlaven de guerres i exilis.

Cada nit has volgut rellegir-los per mirar de trobar-te.

T'alces del llit, i l'espill del lavabo, rude, t'amosta
d'una banda els ulls del xiquet que fores, de l'altra
tots els hiverns que han fet de tu el ser miserable
que s'embarcà per fer-se una altra vida; recordes?

Obres de bat a bat la finestra perquè entre una mica
d'aire. Allà davant un fill ajuda la mare,
pleguen llençols blanquíssims, riuen, semblen feliços.

Tot el dia sencer passaries mirant-los. La febre
bat amb força a les temples, sues de mala manera,
tanques els ulls. Un altre cop torna el martiri.

Penses, ara, si tots aquells records que amuntegues
foren la broma d'un déu, un somni, un tumor que et rosega.
Res no seria com has cregut fins ara, la dona
tendra que espera, el fill, només un miratge, serien.
Qui t'assegura que algú no estiga pregant que retornes
mentre escolta un blues en mi menor? Que de sobte
òbrigues lentament els ulls i demanes un poc d'aigua.

Iban L. Llop (Borriana, 1975) és filòleg, traductor i poeta. Treballa com a tècnic lingüístic al Centre de Llengües de la universitat Federico II de Nàpols i fa classes de llengua catalana al Dipartimento di Scienze Umanistiche de la mateixa universitat. Pel que fa a la producció literària, ha publicat els poemaris *Fustes corcades* (1997), *Pell de salobre* (1999), *Blue Hotel* (2000), *Llibre de Nàpols* (2003), *Crònica de Calàbria* (2009), *Batalles de Sardenya* (2011), *Sala d'espera* (2013) i *Serps i paisatges* (2019). Ha traduït la novel·la *L'Agnese va a morir*, de Renata Viganò, l'obra dramàtica *Passos lleugers*, de Dacia Maraini, i *La paraula contrària*, d'Erri de Luca.

CONSOL MARTÍNEZ BELLA

deixar anar
abandonar la por
desfer el nus
veure com es desfila
obrir els dits
que la pols s'envole
agrair l'oreig

Inèdit

la memòria
la paraula que pesa
les petjades repetides
i el desig impol·lut
escairat
amb l'antiga mirada
aquest deler per retrocedir
que roman tot el temps

que no es filtre
pels clivells ocults
de les incerteses

l'aigua sempre busca
les roderes
per on han transitat
les nostres pors

Consol Martínez Bella (Xàtiva, 1966) és llicenciada en filosofia. Actualment, treballa com a tècnica lingüística. L'any 2003 va guanyar el Premi de poesia Jaume Bru i Vidal amb l'obra *Interludi* i l'any 2008 va guanyar el Premi de poesia de Santa Perpètua de Mogoda amb *Interval*. L'any 2018 va publicar *Invers*, un llibre de poemes i fotografies. El mateix any va guanyar el Premi Ciutat de Torrent de poesia amb *Instantànies*. El 2019 va guanyar el XXIè Premi de poesia Maria Mercè Marçal amb *Ingravideses*.

ÀNGELS MORENO GUTIÉRREZ

1

La sagrada i solitària: sap qui la mirarà des dels atris:
qui li diu que és Amor qui darrere de columnes s'entesta a
remenar del cos allò que s'admira?

La mirada obliqua, el desig que es pren a la mà i es regira:
mira, jove, com s'aprima, com distància l'espina, la pupil·la
que contacta amb la pupil·la, el ciri, la petita flama que d'un
seguici de precés t'idolatra:

es despullarà, cauran els vels sobre un paviment de miracles
quedarà la mà buida, collirà una flor, s'inundarà de les visions
més crues.

La cremada: qui sinó Amor sabrà d'aquesta prova.

L'ull sense filtres, figures i colors pel sostre, el rostre invisible,
la hipertròfia de l'ego. Paradeta del deliri, tens les portes
obertes de bat a bat i les ànimes caient-li com mosques,
com falenes en la nit esclatant en la calor de la lluminària
[d'estiu.

L'ull sense domini, hauria corregut carrer avall cridant com
és el Paradís, com va ser la primera flor, la primera síl·laba, el
primer ventre cedint?

Estigma de la visió: diuen que són signes de la caiguda, les
despulles d'aquest quadre-mirall: la dona davant d'ella vesteix
un vestit vermell sanguina, la forma li dibuixa els contorns.

De sobte, no recorda, veu: visió en roig: el numen, la sala taca-
da de sanguina, parets sagnant com en una visió mística. Tenia
entre els dits un cor. La sang li impregnava la pell. Assassina
de si, el sosté contra el seu cos, el prem contra el pit i la roba es
taca de la mirada de la dona.

Mai ningú no s'havia mirat el buit amb tant d'amor.

Germana, amiga, amant, el cor a fora, tan teu: el tinc en
[sacrifici.

Què faria el cor, si pogués? Què faria si pogués rebutjar el
recipient buit, fer-la estàtua?

Quan arriben, la dona encara no ha acabat de delirar, implora,
s'arrencaria la carn de pura devoció.

(Bates tacades de sang rutilant, cascades de sang com
una escaramussa de cossos oferint-se.)

Aquest és el nucli de la visió: s'hi entrega per Amor. Tanca els
ulls i se n'amara.

No apartis la mirada.

Aquí el fracàs és el símil de la passió, i no hauria accedit a dir-

[se culpa:

ja li arriba la condemna: palclavada a plaça, dirigirà la

[mirada a

les altures, cridarà com una endimoniada:

beneïda l'exposició que atorga a les ànimes tèrboles la puresa
ignota de fer-se la guerra,

beneïda l'exposició que atorga als ulls poder ser travessats

[pels

signes d'un món consumint-se,

beneït sigui el do d'obrir-se i cremar-se en l'infern de tot l'amor
que és un nus en el llenguatge, un problema mirant-se a

[celobert

nuat a totes les formes de poder,

beneïda sigui aquesta llengua que no calla,

beneïda sigui la forma del crit, la bellesa de l'agonia, el trajecte
obscur per les despulles del subjecte.

Qui separarà la carn del llenguatge? Qui no s'ha apedaçat per
la paraula?

Heus aquí la vèrtebra del destí:

pren l'aigua per purificar el teu reflex, beneïda aparença en què
t'amares, i torna-li al temps allò que del cos va brollar com si
fos un estat primordial de la matèria:

la manera com una mirada va estimar
i va caure als peus de la tenebra.

Àngels Moreno (València, 1993), escriptora i metgessa. Ha publicat els llibres de poesia *Clarobscur* (2014), *Extrema al·legoria*, Premi Literatura Breu de Mislata (2015), *L'usurpador* (2017, XIX Premi de Poesia Maria Mercè Marçal), *L'agulla* (2020) i *Exposició* (2022), del qual s'extreuen els poemes per a aquesta col·laboració. Acara des de la poesia el conflicte històric de la fol·lia des de diferents vessants, tot situant una figura femenina en el centre de totes les seves versions: la profeta, la mística, l'enamorada i la boja. Ha col·laborat amb els artistes Vall-Palou, Anna Llimós i Jordi Pagès. Ha escrit en diversos mitjans, com ara *Revista Saó*, *El Temps de les Arts* i *La Lectora*, sobre literatura, art, imatge i representació.

ALFONS NAVARRET I XAPA

UNA ALTRA DONA

D'UN FILM DE WOODY ALLEN

SENTS VEUS —les sents, realment?

Brindes. Per la finestra, un tot d'arbres
sommàmbuls, dies despenjats de calendaris.

Més arbres, encara... La vida perdura
el que el vent, subtil. Sents veus —ara sí,
o potser...—, persianes que amaguen,
cases antigues que amaguen també.

Petges incessantment aqueixa caduca
màquina d'escriure Wellington, i després
ballet, me n'he d'anar, ara, tot d'una, ja...

Per la finestra, sents veus. No els arbres,
tampoc l'aire condicionat que aixafa silencis,
ni un afany absurd, tampoc la grisa rutina.
Aqueixa rutina d'una pàgina en blanc. I, per fi,
unes veus inacabades, com esborranys
al pensament que moriran, si hom les llança
—un colp sec, substàncies que rellisquen...—
contra els arbres.

Inèdit

I

un camp de blat
—aproximació de la càmera
dins del camp de blat
un home
sabem que respira
pateix
el seu cos forma un trau dins del groc
asfixiant que davalla
amb el tenyit silenci d'un món
absent

—una aproximació sigil·losa
de la ferida
d'aquell llavi nascut amb l'atzar
un dibuix
el lent tren de la fugida
mercenaris que s'aixequen i el cercaran
tota la nit
l'estació desnonada i una figura
per contrastar el caos
—ja més a prop, a tocar
quasi l'escoltem o ens imaginem que
blasma o és silenci les paraules d'un camp
de blat que mastega

ves per on
un home

Inèdit

LA PRIMERA TORRE, AL BOSC

No hi ha fulles.

Damunt del meu cap, de la meua ànima,
no pot haver-hi només fulles.

Un teixit
que s'esmuny d'unes mans inhàbils.
I, de tant en tant, un fil.

Les passes que ens seguiren
fa temps que s'esborraren. No poder mirar
enrere. I la soledat és una pedra
nugada al dolor.

Les ombres mormolen, denses i daurades,
paraules feixugues que no podré aprendre.

Tu, que has vist la nit cara
a cara, de sobte gemegues i no

saps per què. Tot el sostre és buit.

Les mans l'acompanyen. Prova de mirar
a dalt. Cruixits inventen la nostra mort.

Alfons Navarret i Chapa (Alfara, 1974) és essencialment poeta. Docent de professió, impulsa i coordina el projecte Poesia i escola, a través del qual s'introdueix el gènere poètic als centres educatius, en col·laboració de més d'un centenar d'autores i d'autors. Dins la seua tasca de divulgació cultural, va dirigir durant anys el programa radiofònic *Mar de muses*, a Burjassot Ràdio. A més, pertany com a cofundador al col·lectiu poètic Deu de la ploma (Cooperativa de lletres) i col·labora en els premis de poesia d'Alfara. Ha participat en publicacions periòdiques com ara *L'Aiguadolç*. A més, ha coordinat antologies poètiques com *Tibar l'art*. Podem destacar alguns dels seus darrers poemaris com ara *El poema no és una casa* (2021) o *Poesia incompleta* (2022), i pròximament s'editarà el seu poemari *El ciclop i els cucs de seda*. Ha dirigit, conjuntament amb Maria Carme Arnau, el I Festival Internacional d'Almàssera.

EMILI RODRÍGUEZ-BERNABEU

INTROSPECCIÓ

Retornem als versos que hem escrit,
i ens són desconeguts. La causa
ara és només un somni que es marceix,
un motiu que no hi és.

I ens commou com vam escriure allò
que no reconeixem i gairebé ens estranya.
No ajuda la memòria a escatir els engrames.

La inquietud
plana sobre nosaltres sense encertar respostes.
Un temps que hem oblidat.

Potser ens penedim d'un passat evitable,
alguna història que habita l'impossible
i ja no reprendrem.

I la vida s'atura en aquell bell poema
que no podem refer en la memòria.
L'arrel d'aquella història resta morta per sempre
i només la recança roman en el sentit.

I lentament ens acostem
per sentir palpitant altra vegada
aquella vida antiga com la vàrem deixar.
Però el temps, seguit de les hores,
només torna el misteri

d'aquell vell sentiment
ara només imaginari.

EL ROSTRE DE L'AMANT

Bateig alegre de lloança.

Esguardaves els ulls lluent que t'esperaven
dellà la ment i l'iris, deçà de les carícies.

Delitoses converses acaronen els vespres
sobre les teues galtes d'enlairada aparença.
Mentre l'alta penombra del teu esguard vident
emmarca la mesura de les futures noces.

¿Quin llavi esclata al llavi?

¿Com era la mirada?

Palpitava pels astres la història del teu front
tan agradós de rínxols i d'alta saviesa.

Perquè tot era el somni,

tot era la gaubança,

la recerca dels besos

que guanyaran enèrgics els espais de la joia.

Perquè alguna promesa que d'antuvi sabies

pentinava gaseles pel desert habitable

on s'allargassa atònit l'espai blau de la festa.

El blau d'aquella mar més enllà del maresme

on els crepuscles tebis viuen a la memòria

en obscurs vaticinis i mans voluptuoses

que instauraran les hores

absolutes del gaudi.

ELS ADORADORS DEL SILENCI

Hi ha una secta que venera el silenci.
La vaig trobar als boscos d'una terra isolada.
Habitaven el somni entre aquelles muntanyes
que exhalaven la flaire primigènia del temps.
Aquests adoradors no volien sentir el murmuri dels arbres
per ço van emigrar a l'erm,
on sols el vent, de tant en tant, trencava l'èxtasi.
Aquests adoradors no miraven els rostres
ni parlaven per senyes
i vivien esparsos per no comunicar-se.
Dessota la greu immensitat de la celèstia nocturna,
s'hi protegien del paisatge corprendor dels astres,
perquè els entrebancava i els arrelava a terra.
No sé per què buscaven el silenci,
però crec que pensaven que allí habitava Déu.
Hem sentit el silenci, el podem escoltar:
la inspiració immanent sense cap lligadura,
tota oberta a l'origen inhabitat del món.
Un silenci que canta una cançó d'estiu de cigales i espigues.
Hem sentit el silenci i hem sentit el vertigen
d'una veu en l'abisme desconegut que ens mira,
cec, impassible, que mena la incertesa,
el dubte, per la rosta sendera que condueix enlloc.

Emili Rodríguez-Bernabeu (Alacant, 1940) és metge cardíolog, escriptor i Professor Col·laborador Honorífic del Departament de Filologia Catalana de la UA. Ha col·laborat en revistes i diaris com ara *L'Espill*, *Revista de Catalunya*, *Caràcters*, *Canelobre*, *Reduccions*, *L'Aiguadolç*, *Avui*, *El País*, *El Temps*, etc. Ha publicat poemaris i treballs de crítica, i la seua obra ha rebut reconeixements com el Premi València de Poesia (1965), per *La platja*; Premi Ausiàs March de Poesia (1971), per *La ciutat de la platja*; Premi Carles Rahola d'Assaig (1993), per *Alacant contra València*; Premi dels Escriptors Valencians de Poesia (1997), per *Escandinàvia*; Premi Vicent Andrés Estellés (1999), per *Dring*, i Premi Ibn Hafaja (2012), per *Talismans*. En 2017 publicà l'*Obra Poètica Completa*, que obtingué el Premi de la Crítica Literària (2018) de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Ha publicat una novel·la, *Naïve* (2008).

LÍDIA SANTACREU I FERRÀ

MERCAT

Note aquesta tranquil·litat en caminar,
veus i cares conegudes,
un dissabte qualsevol al mercat.

No t'adones del que són
aquestes senzilleses de poble,
fins que no tornes després de tant de temps.

La veïna de la teua àvia que pregunta com estàs
i el mercader, de tota la vida,
que sempre ens diu dites de la seua zona
per afegir alguna cosa a la conversa.

El xiquet que mira encisat les cireres,
i que quan menys s'ho esperen arrambla un parell
per menjar-se-les de camí a la mare.

Els crits de mercat: «Tinc els millors encisams!»,
«Les millors tomaques i les de millor preu!»,
«Escolteu, escolteu, que ja venen els melons d'Alger!».

Els grapats de més quan ja s'ha fet el pes,
les rametes de julivert per fer el *guisadet*
i les cançons del de la tenda de les sabates.

No conec lloc millor
per trobar de nou la pau del poble,
entre tanta gent i tantes cares conegudes.
Tornar al mercat
fa recordar qui soc i d'on vinc,
unes arrels que no es perden i que viuen.

I és que anar al mercat
sempre és carregar el rebost
de la llar i les arrels.

EFFECTES SECUNDARIS

Tenim fam de viure, de créixer
i construir el nostre caní.
Tenim fam i no podem saciar-nos.
Fam d'autosuficiència,
fam de llibertat.

Mentre un capitalisme ens devora,
ens menja de cap a peus
sense més contemplació que la preeminència.

Ens ofega sense pietat,
ens crida escopint al rostre
que sols som peces d'escacs,
una mentida construïda
a base d'explotació, pobresa i misèria.

Serem peons,
serem peces mogudes per la història
que ha anat sotmetent a la pobresa.

Som l'última generació crescuda,
perduda entre tanta mentida,
pal·liatius socials i falsa felicitat.

Som eixes peces trencades
de tant de jugar al mateix joc,
maltractades mentre ens empobríem,
mutilades mentre blanquegen la violència,
apallissades mentre ens venien feina segura.

I tot per a què?

Per continuar alimentant-se de la nostra pell.

Pot ser, l'aliment té efectes secundaris,
i la nostra dermis supura als seus estómacs
fent créixer el buit que provoca la nostra fam,
el buit que s'amaga entre la ràbia i la impotència.
Eixe buit que sols el sofriment sap mostrar-nos.
Eixe buit és el que nodreix la resistència.

HABITACIONS AL COR

Sent el teu cor prop del meu
amb l'abraçada forta com el vent,
el suau bategar que em diu:
«Estàs en casa».

Sent els teus llavis sobre els meus
la tendra sensació de l'estima
amb un bes dolç com el cel.

Note com la meua respiració
es posa en sintonia amb la teua
perquè ets la meua llar
enmig de tots els dubtes.

Dibuixe en la teua esquena
el mapa de la meua casa,
un pont que uneix els cors.

I t'estime,
amb les teues fortaleeses i debilitats
amb els bons costums i els pitjors bacs.

Però solament vull dir-te
que tries l'habitació del meu cor que vulgues
per fer-la la teua llar.

Lídia Santacreu (Benissa, 1998) és graduada en Informació i Documentació per la UV, especialitzada en gestió cultural i dinamitzadora de biblioteques. Ha participat en esdeveniments artístics, recitals o *performances* juntament amb agrupacions artístiques com Les 9 Muses, Pobladors d'Art i Llunació. També ha participat en l'organització d'esdeveniments com presentacions de llibres, tertúlies literàries, tallers d'escriptura o jornades per a dones artistes rurals. Ha publicat dos poemaris, *Metamorfosi de l'Amor* (2016) i *Simfonia del Temps* (2021); un conte infantil, *Vol d'Ofegabous* (2023), i dos xicotets poemaris més íntims cosits a mà, *Anatomia dels sentiments* (2021) i *Onades* (2023). Ha rebut cinc premis de poesia, entre els quals el II Premi Solstici de la ciutat de Manises (2022) i el I Premi de Poesia Arminyana i Canut de la ciutat de Carcaixent (2016).

PEPA ÚBEDA I IRANZO

PRIMERA PLANA

A tots els perseguits

a l'alba

l'ull notarial de la càmera va enregistrar el teu cos
al cul-de-sac de la mort

al migdia

les tenebres et van barrar les parpelles en ordir un sudari
amb les teves pestanyes

al vespre

eren portada d'un remot diari estranger
les teves despulles

de nit

comparteixes ossari per sota d'una mortalla
de periòdics vells

Inèdit

SOLS QUAN DORMS

quan dorms
i sols quan dorms
s'exposa el teu alé
al testimoni dels meus besos

quan dorms
i sols quan dorms
s'abandona el teu cos
entre els meus braços

però quan et despertes
i sols quan et despertes
em dreces amb la llengua
un imperi entre les cames

Inèdit

CLAUS

et lliuro les claus
dels teus minuts i de les meves hores
dels teus dies i de les meves nits
del teu any indigent i dels meus mesos solitaris
més enllà de quimeres soterrades

també et lliuro
les claus
dels teus colpidors matins
i
de les meves exigües vesprades
o
dels teus melancòlics vespres
i
de les meves deleroses matinades
on sojorna el tornaveu

Inèdit

Pepa Úbeda Iranzo (Carcaixent, 1953) ha cursat primer de Matemàtiques i Filosofia i Lletres a la UV, i Belles Arts a la UPV. Ha realitzat una tesi sobre Gregori Mayans i cursat diverses diplomatures en Filologia i un Màster en Psicopedagogia per la UV. També ha assistit a cursos de Psicologia impartits per l'expert internacional John McWhirter. Professionalment, va ser ajudant de clínica i professora d'Educació Secundària en dos instituts públics d'educació secundària. És artista plàstica, poeta, narradora, traductora, articulista i entrevistadora. Va ser gestora cultural de la Societat Coral El Micalet, convidada per la Universitat de Florida (Gainesville, UF, EUA) en 2011 i 2012 com a primera oradora i representant de la cultura catalana, i coordinadora de l'Observatori d'Ecologia Política d'ATTAC-PAÍS VALENCIÀ. Així mateix, ha organitzat o presentat tertúlies, col·loquis, conferències, recitals, llibres i persones.

EDUARD J. VERGER

ANIVERSARI

Passat el temps, quan ja la mort no dol,
o ja no dol com a brutal sacsada,
sinó com dol la vida acostumada
que el temps ha fet runar de desconsol,
tinc el teu gest de fatiga en la mà
sobre el paper, les intricades venes
obrint-se pas sota la pell que a penes
reté un poc més la vida que se'n va.

Parlant-te sol, passat el temps, confonc
la meua veu i la teua, cansada,
que et vas deixar en mi la matinada
sense endemà. I ens pregunte i responc
per tu i per mi, perquè passat el temps
t'avens amb mi, la mà damunt la taula,
i et prenc la mà, la veu i la paraula
per a aquest vers que confegim ensems.

Aprenc de tu la lletra amb què l'escrïus,
i amb seny adust ordenant els vocables
deixem a part les clàusules afables
que fan al cas per a conhort dels vius.

Indiferents el passat i el futur,
res no ens és ja veritat ni mentida,
ni el dolç calfred que ens va donar la vida
ni l'aspre esglai que en fi se l'ha d'endur.

I així ens direm el que mai no ens hem dit:
el breu instant que ens és donat encara,
conversarem mirant-nos cara a cara
i els dos tindrem el rostre de la nit.

Inèdit

EL TÚMUL DE CÉSAR VALLEJO

Plou a París, dijous, potser divendres.
Potser no plou. Potser, lluny de París,
tot aquest dol se't vestirà de gris
i et moriràs cobert de llunes tendres,

de calzes morts vessant les seues cendres
per somrients ferides: sents l'avís
i la tristor de l'húmer trencadís,
atrafegat el pols d'escolopendres

i anacoluts. Adverbis massa fers
t'han mossegat la candidesa. Ploren
pertot arreu maragdes i llorers,

però tu et planys en prosa a dins del cor, en
la sola sang. Ho saben els carrers
on plou dijous. Els poetes quan moren.

Inèdit

HERAS

Hi ha alguna cosa sempre darrere del que es veu.

No darrere: davant, al voltant, en el centre.

Hi ha la taula parada per a la festa, i entre
tants colors sense nom i remors sense veu,

vols de palmeres d'ombra semblen dir-nos adeu
amb els dits plens de son i la lluna en el ventre.

L'arc del dolor s'ho mira fresc com una alba, i mentre
somriu d'enyor convida les fosques a la neu.

I voldria pensar i no pot, dir un mot
i no sap. Com un peix emmudeix en el llot
de la nit, com un crit esquinçat d'un arrap.

Així el cel i la terra pengen el seu exvot
en el temple dels ulls, sense cap maldecap.

I els ulls, àvids, ho veuen i el pensament ho sap.

Eduard J. Verger (Carlet, 1949) va publicar *Com si morís* (1986), i *Terra pensada* (2003). Fou un dels fundadors, amb Josep Piera i Marc Granell, de la revista literària *Cairell* (1979-1981). Del 1981 al 1997 codirigí amb Joan Fuster la col·lecció Biblioteca d'Autors Valencians, de la Institució Alfons el Magnànim. Ha traduït al català poesia francesa (Paul Éluard, Jean Tardieu, Yves Bonnefoy), hongaresa (Attila József, en col·laboració amb Kálmán Faluba), i és autor també d'una voluminosa *Antologia de poetes valencians* encara pendent de completar amb el volum corresponent al segle XX.

Full d'agraïments

